

ZÁVOJE NAŠEHO VÝVOJE; ANDĚLÉ INSPIRUJÍ

Karel Funk

Máte po dovolené? Kolik jste toho vyfotili? Několik fotek, ke kterým máme hlubší odůvodnění, snad má význam. Všimli jste si ale mnohých turistů, obzvláště zahraničních? Ověšení optikou poletují zběsile kolem památek a dalších krás, cvakají foťáky a ženou se jak splašení zas dál. Jediné jejich zastavení je vteřinka na to „vyblejsknutí“. Podíváme-li se jim do tváří, je tam spíš napětí, než spočinutí v radostném prožitku. Kdysi jsem kamsi napsal o tom, jak si fotografováním často nahrazujeme moment skutečného prožití oné věci. I živé niterné bohatství zvnějšňujeme do mrtvých obrázků. Je to poznatek jednoduchý, může na to přijít leckdo. Když to ale potvrdí vědci, mají tyto argumenty jaksi větší váhu (nebo že by hmotnost? - Ne. Váhu. Hezky tradičně česky. Hmotnost je totalitní zásah do přirozeného staletého vývoje jazyka - diktát etablovaných vědců z totalitních 70. let a nepřístupují na to.) Tedy vědecky: Linda Henkelová z univerzity v americkém Fairfieldu vysvětluje, že mnozí lidé dnes často naprosto bezmyšlenkovitě sahají po kamerách či foťácích, aby zachytili určitý okamžik, ale už nevidí, co je ve skutečnosti před nimi. Když se jich pak zeptáte na něco k onomu snímku, který pořídili, nedokážou vám vlastně nic pořádného říct, nepamatují si to. Jednoduše spoléhají na technologii, která za ně určitou věc zaznamená, a oni se pak už samotné věci nemusejí 'účastnit'. Henkelová je přesvědčena, že čím dál tím větší vliv technologií na naše životy s sebou přináší vedle jasných pozitiv i řadu negativních vlivů. Proto sestavila výzkumný tým, který měl její domněnky ověřit. Do výzkumu zapojila několik desítek vysokoškoláků, které poslala na prohlídku muzea. Někteří z nich dostali za úkol pořádně zprohlídky řádnou fotodokumentaci, ostatní se spoléhali jen na svůj zrak. Druhý den dostali jednoduchý dotazník týkající se jejich návštěvy muzea. Jedinci, kteří převážně fotografovali, dokázali odpovědět správně nebo obsáhle na mnohem méně otázek než ti, kteří vše okolo sebe bedlivě sledovali.

Jistě, že je někdy dobré zaznamenávat ojedinělé, důležité nebo zajímavé situace či věci, milé lidi, ale musíme se s fotografiemi naučit zacházet a využít je, nejen je slepě hromadit nebo se nad nimi jen

zpětně sentimentálně rozplývat. Prožitek vzpomínky nemá nikdy sílu, jakou má živý prožitek tady a teď.

Proč to píšu? Toto je jen příklad našich přístupů. Kde jinde se tomu naše přístupy podobají? Projděme si alespoň trochu své životy, v čem se ochuzujeme zbytečnou povrchností.

- Někteří si jdou do kostela – taky jen cosi stihnou absolvovat, ale ne prožít. Pro někoho by totiž i rituál proměny hostie mohl být inspirativní. Její bělostný kotouček totiž původně symbolizoval Slunce jako symbol zářícího, oživujícího a proteplujícího kristusovství, které do sebe máme přijmout. Jak krásná meditační pomůcka. Ale kolik o tom vědí dnešní věřící?

- Jdeme do přírody, jedeme na dovolenou apod. - a kolik okamžiků věnujeme prožitku přírody doopravdy? V klidu, v soustředění? Nebo jen zavzdycháme nad tou krásou, zkonstatujeme, že tu je, a už se zapatláme ve svých ukoptěných myšlenkách? A co když příroda naopak potřebuje něco od nás? Lásku, ohleduplnost... I takto ji můžeme pozorovat, jen "obrátit oko" - ne přijímat, ale dávat.

- Vylezl jsem kdysi v Roháčích na úžasnou stolovou horu Rákoň – a do prožitku ticha řekl kolemjdoucí turista z Čech v halasném hovoru jen tak mimochodem: “ Hele, to je vzduch, to je žrádlo, co?“ A bavili se dál.

- Stačí pozorovat i maličkosti. I jídlo či pití bychom měli prožít soustředěně, ne to odbýt. Kousneme do jídla či zavnímáme první hlt pití, zkonstatujeme že to je dobré, a tím pro nás prožitek končí, lítáme v myšlenkách nebo řeči zas dál. Soustředěným jídlem bychom měli sytit nejen celé tělo, ale vduchu celý vesmír. Říká se o jednom starém mnichovi, že napomenul mladého: Když se modlíš, nepřemýšlej, co budeš jíst. A když jíš, tak se nestarej, co se budeš modlit.

Neustále necháváme uplývat „pod rukama“, tedy pod nitrem, pod pozorností mnohé krásné drobnosti. Jak se pak můžeme soustředit na prožitek třeba nějakých svátků? Duchovního textu? Modlitby? Meditace? Krásné chvíle s blízkým člověkem? Na kouzlo tiché oddané intimity? Schopnost klidného soustředění je jen jedna, ale záleží, čemu ji věnujeme. Nemáme-li ji, pak jsou nám i různá duchovní cvičení k ničemu: zkusíme to, nejde to, tak toho necháme v naději, že jednou konečně najdeme to „pravé“ cvičení či toho „pravého“ učitele. Pokračujme ještě v troše sebepoznávání:

- Kolik meditačních námětů necháváme ladem. Přičichneme ke květině, uděláme – „áááá ta voní“, a tím to pro nás končí.

- Když jsem kdysi zavedl na posvátný Boží kámen u Strakonice tři své známé, namísto ztišení a zastavení se jen prohlásili – Ty vibrace to je teda paráda, to má grády, a stačilo jim.

- Napsal jsem kdysi komusi několik příkladů, že podle esoterických pramenů se Anděl pile a pracovitosti jmenuje Orfaniel (inspiruje mj. i k správnému rozvržení úkolu, ke klidu při jeho vykonávání apod.), Andělem pokory je Uliel (všimněme si znění těch jmen, už to je inspirující k té vlastnosti), Andělem štědrosti je Sakripiel (pomáhá i překonávat lakotu, kterou si často nepřipouštíme, obdarovávat druhé moudře...). Jenže - co jsem tím vyvolal! Adresát tehdy nevzal poctivě v úvahu, že Andělé neplní žádná přání, jen inspirují ke ctnostem, a jen k tomu účelu je můžeme tiše a se vší pokorou vzývat. Rázem se stal „andělským sběratelem“ (něco jako sbírka fotek), encyklopedicky se pídil po dalších, které by si vzal za sluhy svého vývoje, informace o nich by chtěl jen chamtivě konzumovat. Viděl jsem i jakýsi pochybný jmenný seznam Andělů použitelných k nejrůznějším účelům, asi jako prášky na spaní či proti bolesti hlavy apod. Často také zavádí na scestí i ta známá, laická, zjednodušená představa, jako by „stáli ve frontě na naše zadání“, aby už už mohli plnit námi diktované úkoly (asi jako aportující pejsek). Zapomínáme, že si takové skutečnosti musíme pokorně zasloužit a to třeba i po mnoha a mnoha relativních neúspěších a prohrách či karmickém tříbení. Pak Anděly ničím nezaměstnáváme a necháváme na nich, k čemu nás inspirují. Pochopíme, že hlavní problém je v nás, v naší roztěkanosti a povrchnosti. A jak se třeba můžeme otevírat vyšším inspiracím? Pokud nás neúspěch či životní karambol neuvrhne do sebelítosti a ukřivdění, ale přijmeme jej odevzdaně a klidně, je pro nás nakonec velkým přínosem a prohloubením a můžeme poděkovat, že jsme situací prošli trpělivě, s otevřenou myslí i srdcem. A najednou si všimneme, že máme k nebi zas o kousíček blíž.

- Tolik vzácných lidí mi bylo dáno od dětství poznat, ale nevšiml jsem si, neprožil jsem, nepobyl jsem s nimi doopravdy. Těch případů prožití bylo mnohem méně. Kolik staroušků v našem zařízení jsem rutinně odbyl nějakou frází, ač mnohdy čekali hlubší pozornost k jejich problému či sdílení.

- Kolik nabízených tichých chvil k meditaci či k prostému toužení po niterném světle jsem zanedbal neukázněným tokem zbytečných myšlenek. Ono to vyžaduje určité rozhodnutí, ukáznění, trochu

soustředění, trpělivosti..., a ani toto jsem si mnohdy neuvědomil a nepodnikl to.

- Kolik přání ke svátkům někdo pojme jako snůšku básnických frází a klišé, zahleděných do vlastních nadneseně patetických citů, teatrálních kýčů, přeslazených obrázků či vyumělkované oslavnosti vyšších hodnot. Často to na mne dělá dojem bezobsažnosti, kochání se ve vlastních kulisách, utvořených uměle z vyčtených pravd. Někdy je z nadneseně vytvořených přání zřejmá i nezodpovědnost k hodnotám, ke kterým se pisatel navenek hlásí. Pravda i její prožitek je ale prostý a nepotřebuje se teatrálně předvádět a oslavovat.

- Jak často si neuvědomíme, že náš dialog s někým často znamená, že chceme uplatnit jen sebe a svou převahu, myšlenky druhého nás nezajímají.

- Kolikrát zahrnujeme druhé přeposíláním něčeho kolujícího, aniž bychom svědomitě uvážili, zda to s vnitřním světem toho, komu to přeposíláme, skutečně ladí, zda ho tím neobtěžujeme, nevtahujeme někam, kam nepatří. Automaticky tím totiž vznášíme nárok na jeho čas a pozornost. Dáváme tím vizitku I sami sobě. Když jsem to přeposílání hlouposti časem komusi odmítl a dovolil si nesouhlasit, dostal jsem dotčenou až uraženou odpověď, jak to dotyčný "myslel dobře", jak ho můj nesouhlas ranil apod., snad i že mám příliš "nos nahoru", když nesdílím jeho výplody, a málem abych se styděl, že nechci být obtěžován. Odmítnout ledacos však není namyšlenost, ale obrana proti určitému chybějícímu prvku úcty, snad i slušnosti. Párkrát jsem byla i smutná, že mě odesílatel zahrnul do okruhu lidí, o kterých předpokládal, že se jim nějaká kýčovitost, falešná naléhavost, hraní si na duchovnost či přímo na strážce zeměkoule, jindy prisprostlost apod. bude líbit či je zaujme. Je tu rozdíl. Dejme tomu knihu, u které znám autora, mohu ale nemusím ani otevřít. Totéž webové stránky. Rádio či televizi mohu zapnout jen na předem vybraný pořad. Ale mailu, kde nevím, kdo je autorem a bude-li to hodnotné nebo naopak, musím alespoň kus přečíst. Jsou to nejčastěji texty tzv. duchovní (spíš tak jen vypadající), často nějaká paranoia či fobie z něčeho, nablblé modlitbičky, záchrany lidstva, zábavné kýčovité obrázky andělíčků (není to jen kýč, ale urážka nadlidských andělských sfér)... Častým společným jmenovatelem je syndrom jakéhosi náhražkovitého falešného mesiášství autorů či přeposílačů. To už jsou mi milejší ti takzvaní neduchovní lidé, pokud si posílají něco krásného z přírody nebo z pravého, čistého umění, nepotřísněného nějakým zapatlaným úmyslem autorů. Kolikrát následuje cosi v duchu apelu - jestli nepošleš, se zlou se potážeš, čeká tě neštěstí atd. U slabších povah tohle působí jako zastrašování. Kolik jich podlehne jen z trapné

pověřivosti a ustrašenosti?! A už se světem řetězí a šíří klam a ošklivost (byť s nejúžasnějšími postuláty). Je to druh agrese. Kéž by převýšil počet rozumných a tyhle samozvané kuplíře s dobrem ignoroval a tak vyřadil z mailového obtěžování a zaplevelování. Učím se napsat jim jednoduše a jednorázově, ať mne vynechají. Jistě, řeknou uraženě, že jsem namyšleny či že mám velké ego, nebo použijí jízlivosti, ironie či urážky (často je jejich modlitbička či kýčovitě přáníčko štěstí to tam a rázem jsou z nich uražení ješitové), ale co je mi do toho. Jen jim spadla maska dobra, ve které se i sami kochali.

- **Hudba** – jak snadno sklouzneme k rutinnímu hodnocení virtuozity či efektního vystupování či výstředního zevnějšku interpreta. Často hodnotíme jeho výkon jako koně na dostizích. Kde je snaha jít se skladbou a vnímat hlavně tu? Umíme se oprostít od nedůležitých zevních podnětů – např. chování muzikanta za nástrojem, které nás pak ruší a od samotné hudby odvádějí?

- Kolik **kritiky** jsme lehkovážně v životě již vyslovili? Jen tak, bez pokory, bez uvážení vlastních chyb? Nejsme jen snadnými hodnotiteli a mravokárci místo i v tomhle duchu hlavně „pracanty“ sami na sobě?

- **Četba** – umíme se soustředit na hodnotné čtení a pronikat k němu přes prožitek autora nebo o něm alespoň vědět a toužit se k němu dobírat? Máme se sebou trpělivost, aniž bychom hned k obsahu zaujímali odmítavé stanovisko, pokud nejsme schopni čtenému porozumět hned? Nechceme si četbou jen potvrzovat vlastní mínění? A v případě opačném, rozeznáme nehodnotu? Zapojíme bdělost a nenecháme se strhnout nadšením čtenářského davu? Vybočíme z něj neodkladně a přirozeně, bez emocí a t'ukání si na čelo? Naviguje nás k hodnotnému a pravému stanovisku vlastní vědomí hodnot z naší četby a tedy i postupně získávaná rozlišovací schopnost? Kolikrát jsme i v tomhle byli nepozorní a až za dlouho se pracně vraceli ze zbloudění? Případně – poznali jsme vždy, že bloudíme?

- Neautomatizovalo i v nás cosi nedůstojného vůči **zvířecí říši**? Nemíjíme se vnitřně s těmi tvory - buďto jejich zábavným polidšťováním nebo naopak v pohrdání jimi a zacházením s nimi jako se svým majetkem? Umíme se dobrat ke správnému spolubytí s nimi na téhle planetě? Neuniká nám vůči nim cosi? Nejsme samozvaní krotitelé, majitelé nebo predátoři, dokážeme respektovat jejich přirozenost? Dokážeme najít správné vnitřní postoje a vycit'ovat vůči nim úctu založenou na „přátelství“ či bratrství tvorstva?

- Došlo nám, že i dítě, ač na nás plně závislé, je samostatnou, jedinečnou bytostí? Nebo jsme se zapomněli v roli vychovatelů, kteří jej mají ve své moci a i při jistě nutné a zdravé výchově podceňují či ani nepřipustí úctu a respekt vůči jeho osobnosti?

Tento článek není dopsaný. Nebude dopsaný nikdy, protože podobných příkladů by se dalo najít habaděj. A nechcete si to dopsat sami, Vy, milí přátelé čtenáři? Nebo je to moc nepohodlné? Je to na každém z nás.

TŘI PŘÍBĚHY O NÁS. JAK ZAČÍT DUCHOVNÍ CESTU?

Příběh první - Pohodlí pro sebe a bezohlednost pro dárce.

Kdysi ještě za totality. Jedeme stanovat na Velkou Fatru. Podobně jako Krkonoše a Šumava je to krajina mého srdce. Silně prší, rozbít stan se mi vůbec nechce. Urputně si chci v teple a suchu přečíst večerní meditaci, kdepak bych šel spát bez ní. Klepu na dreveničku na kraji vsi. Vyjde usměvavá babenka v pestrém šátku a široké sukni. Vyřknu prosbu o nocleh – a ona už pohostinně otevírá dveře. Po nevyhnutelném panáku borovičky nás uloží ve starobylé ložnici s malovanou truhlou, plnou krojů a čepečků, které nám ukazuje. Vše to sama vyšívala. Ač bylo zřejmé, že bude spát v křesle v předsíni, i sám před sebou jsem dělal, že jsem si nevšiml, abych nepřišel o pohodlí nacpaných bělostných peřin a nemusel vytahovat spacáky a lehnout si někde na zem. Tato má faleš a lhostejnost dala asi špatný základ jak oné noci (stejně jsem se převaloval a nespál), tak i onomu týdnu dovolené, který byl plný nepříjemností a nečekaných zádrhelů. Myslím, že právě takováhle „vykutálenost“ je rys, který Slovinci na Čechách nesnášeli.

Příběh druhý - Obecně láska pro všechny, konkrétně – jen pro někoho.

Před lety jsem párkrát přijal pozvání paní Helenky, abych přijel k nim domů na střední Moravu na popovídání. Proč ne. Začali jsme se seznávanými zájemci bez ní. Helenka právě přijíždí z jakéhosi kurzu Týden s láskou, všecka rozzářená. (Nevím, zda byl dáván jako vzor Osho, Sri Chinmoy, Mahašvérananda, Boženka Cibulková či jiní, ale na tom tak nesejde.) Už je vědoucí. Předávám jí slovo, nechci riskovat, že by snad zemřela na zadržanou řeč. Planou jí oči, agituje, že všechny bytosti musí být šťastné. Její nadšení láskou nebere konce. Asi desetiletý syn si po mámině týdenní nepřítomnosti přiklekne vedle jejího křesla, čeká na její pohled. Maminka si nevšimla. Pak ji pohládí po ruce, máma zas nic. Pak se přitulí hlavou do jejího klína, maminka se ale natáhne pro čaj, čímž syna setřese. Po hodině, asi aby na sebe nějak upozornil, vstane a kopne psa, který překážel. Ten zaječí. Á, maminka konečně ví, že má syna: Surovče, to nevíš, že ta nemá tvář potřebuje lásku?

Příběh třetí - Skutek neslyšených slov. Cizí rady neproniknou přes naše vady.

Naše setkání s několika mými čtenáři, spíše již přáteli, plynulo v hezkém souladu. Opravdu? Velmi poutavě hovořící účastnice s řadou cenných poznatků, nebyla ochotná zvýšit trvale o maličko intenzitu hlasu na víc než dvě tři slova (o pečlivější artikulaci naší mateřštiny nemluvě) kvůli dvaadevadesátileté hůře slyšící moudré paní, tedy tuto starou dámu vědomě vyřadila ze sdílejšího společenství. I přes mé opakované prosby o přidání na hlasu mi připadala, že to patrně pokládá za podružný detail, nehodný závažnosti jejích prožitků. A i přes to, že ji o to kromě mne poprosila i ona paní a že i já jsem jí posléze něco provokativně „překládal“ do hlasitější řeči, nebyly její sdělované úžasnosti o vcítění a o niterném otevírání se, otevřeny všem. Kdo měl dobrý sluch, jistě mohl být zaujat jejím působivým ztišením hlasu, kterým dodávala poutavému líčení svých stavů a poznatků ještě větší působivosti. Pravda, často mi vzácně mluvila z duše, ale co naplat, ona stará dáma akci smutně zhodnotila, že toho zde slyšela málo a že to pro ni bylo spíše další uvržení do izolace (ač sama dokázala v životě leckoho svou životní zralostí a moudrostí i svou blahodárnou aurou zaujmout, ba zhodnotit svými prožitky i knihu Epopej Mariánství). Byla ale velmi ráda, že se i zde našli

otevření a upřímní lidé, se kterými si měla co říci. Na ně dosud vzpomíná.

Cestou v autě po skončení akce jsem jí stručně zopakoval něco podle toho, co jsem od oné účastnice trochu slyšel já. Vlastně to, co neslyšela, skutečně krásně pojednávalo zejména o vcítivém souznění a dalších ušlechtilých věcech.

Jistě, že silné zvyšování hlasu nejde trvale požadovat například při celodenním semináři, při delší přednášce a diskuzi k ní, ale v malém počtu důvěrně sesednutých přátel to bývá samozřejmým ohledem, a to i u „neduchovních“ lidí. Obzvláště když očekáváme nebo můžeme od onoho člověka očekávat moudré reakce i tichou rezonanci s hovorem, pokud jej slyší.

Všimli jste si? Mnozí lapáme po dobrých a ještě lepších cvičeních, technikách a metodách, toužíme, aby nám někdo, koho považujeme za dokonalejšího či dokonalého (ať právem nebo mylně), prozradil, co máme se sebou dělat či kde chybujeme. Ale chyby, kterých se dopouštíme a můžeme si je snadno sami uvědomit, si ponecháváme. Jenže prvky skutečného vědění či inspirace nám přijdou, až prokážeme určitou snahu a úctu k pravdivosti. Obzvláště k pravdivosti o sobě samých.

Dali jsme si zde tři příklady, vybrané za stovky podobných. Zakopáváme lhostejně o své vady, a sháníme rady k duchovnímu postupu. Ono je to ale lidské, dělá to asi většina z nás. Je však moc dobré si to o sobě občas přiznat. Tedy – mít dobrou vůli a snahu si to uvědomit a něco s tím - se sebezapřením a bez rámusu udělat.

Chceme zážitky, ty nás ale nikam neposunou, protože jsou často jen mlsáním, které nás zanechává stejnými. Zážitky, i ty takzvané duchovní, včetně ukájení zvědavosti o své minulosti, auře, čakrách, nemusí být součástí cesty k Bohu. Přijdou, pomějeme se, a jsou pryč. Jen ty, které jsou spojeny s naším dalším vývojem, s uvědomováním si dalšího kousku pravdy o sobě nebo o světě, které plynou z odkrytí a přijetí něčeho krásného, osvobodivého, pravdivého – jsou významné. K takovým se ale musíme sami poctivě propracovat. Z hlediska vývoje je pak jedno, zda jsme postrčeni zážitkem krásným nebo naopak bolavým. Ten je pro nás spolehlivějším, protože nás nutí hledat příčiny a řešení, a protože bolest zvědomuje naše Já.

I při dělení se o krásné zážitky a důležité zkušenosti a poznatky či při touze po nich bychom měli mít duši široce otevřenou a vnímavou pro potřeby okolí.

Taky si u sebe všímám, a nevím nakolik dostatečně, zda o vcítivosti jen neřečním a nepíšu. Nebo že bych si všímal jen někdy? Za upozornění bývám rád. Protože, jak řekl Christian Morgenstern - *Každý musí mít svého člověka, který mu vidí přes rameno, a ten zase svého atd. (I kdyby to byla „jen“ kniha.) Jedině tak se lidstvo pohne kupředu.*

Umět druhého napomenout nebo dokonce úplně odmítnout, a přece jej nepřestat ctít, to znamená dát mu pocítit: můj bratře, ať musím říci cokoli, chci tě tak málo ranit jako nejmilejší květinu. To je ono!